

Overdenking oecumenische evensong, 5 oktober 2025, St Jan Laren

ds. Jurjen Zeilstra, Blaricum

Schriftlezingen: Habakuk 1, 2-3 en 2, 2-4

Lucas 17, 5-10

Als thema voor deze oecumenische evensong, die plaatsvindt in het kader van 100 jaar Sint Jan in Laren, is aangereikt: Een trouw geloof. Voor de hervormer Maarten Luther vormde de tekst die wij van de profeet Habakuk hebben gehoord een van de grote aansporingen van zijn optreden, dat tenslotte tot de Reformatie zou leiden. We hebben het vanmiddag zo gehoord:

De rechtvaardige zal leven door zijn trouw.

Maar Maarten Luther las daar aan het begin van de 16^e eeuw letterlijk: 'de rechtvaardige zal leven door het geloof.' En het was de apostel Paulus die, terwijl hij de profeet Habakuk citeerde, daar voor Luther de sleutel op tafel legde van zijn hele Godsvertrouwen: 'De rechtvaardige zal leven door geloof'. We lezen het ook in Romeinen 1,17. Toen Luther die waarheid liet doordringen tot zijn hart, kon hij allerlei dwanggedachten persoonlijk tekort te schieten en geweld om zich heen relativeren. De vrijheid die een christen van God zelf ontvangt, pakt niemand je af. Luther en ook Paulus dachten daarbij als voorbeeld aan Abraham. In Genesis 15,6 staat immers: 'Abraham geloofde in de Heer en deze rekende hem dit toe als gerechtigheid.' (Vertaling NBG 1951)

U weet het: Luther las in Habakuk dat God tegen de profeet zei: 'Schrijf het visioen op, zet het duidelijk op schrift,' (hij bedoelde op een groot bord) 'zodat men het vlot,' (hij bedoelde in het voorbijgaan) 'kan lezen.' En Luther spijkerde zijn 95 stellingen op een groot bord aan de kerkdeur van de slotkapel te Wittenberg. Zo is dat gegaan in 1517. Hoe gaat dat nu, vandaag?

Hoe je het ook vertaalt, geloof en vertrouwen zijn en blijven onlosmakelijk verbonden. Ergens heb je als mens houvast nodig. Er gebeurt zoveel ellende in de wereld en wij zijn kwetsbare mensen. Er is maar weinig waarop wij directe invloed hebben. Hoe wankel en onzeker ook, wie zou hier niet hoopvol willen zijn, als het vandaag gaat om een duurzame en rechtvaardige vrede in Gaza en het hele Midden Oosten, te beginnen met een bestand tussen Israël en Hamas? Wie zichzelf wil bewaren voor moedeloosheid en verlamming, heeft een plechtanker van geloofsvertrouwen nodig. Dat is geen doekje voor het bloeden, geen afwachtende houding, geen passiviteit, maar wel het wijze onderscheid dat wij de hele wereld niet op onze nek hoeven te dragen om zinvol bezig te zijn.

Jezus vraagt van zijn leerlingen geen vastberaden zekerheid, geen fanatisme, geen onberispelijk moreel gedrag. Zij gaan hun eigen heil niet verdienen. Maar hij hoopt wel, met al zijn mensenliefde, hartstochtelijk op hun toewijding, hun echte aandacht voor elkaar, hun geloofsvertrouwen. Dat is eenvoudigweg genoeg. Het geloof, zo klein als een mosterdzaadje, dat is een prachtig beeld. Want weet u wat het is? Het begint heel klein, maar geef je het de tijd, dan kan het uitgroeien tot zelfs een flinke struik, waarin vogels kunnen nestelen. In die zin gebruikt Jezus juist dat mosterdzaadje als een beeld van Gods Koninkrijk van vrede en gerechtigheid. (Lucas 13,19)

Vandaag hebben we een dergelijk vertrouwen hard nodig. Zoveel is er dat er de vrede bedreigt. En terwijl wij nog altijd leven in een land, onvoorstelbaar rijk gemeten aan zowel de wereldgeschiedenis, dus de tijd, als de meeste landen van deze wereld, dus wat betreft de ruimte, krijgen wij avond in, avond uit, de meest verschrikkelijke beelden te verteren, Gaza, Oekraïne, Haïti, centraal Afrika, wij kunnen er niet bij! Wij kunnen er niet bij, wat betreft ons begrip dat mensen elkaar het leven zozeer kunnen bederven, maar ook kunnen wij ons onmachtig voelen, omdat we er letterlijk niet bij kunnen, ook al willen we graag helpen.

Ik besef dat het kan voelen als te weinig. Het is maar een mosterdzaadje. Maar het kan uitgroeien tot iets van betekenis. Daarbij is dit van belang: Gun ieder de ruimte zelf die betekenis te zoeken en te geven. De een zal gaan demonstreren op straat. De ander zal klaar blijven staan voor vluchtelingen. Weer een ander zal vrijgevig zijn. Weer een ander zet zich in voor die ene mens in nood op zijn of haar weg. En zo kun je voorgaan. Het lijkt maar een onbetekenend gebaar, zo klein als een mosterdzaadje, maar zegt Jezus, het doet ertoe! Laten we daarmee doorgaan. Laten we nooit de oorlog importeren in ons hart en elkaar onbarmhartig de maat gaan nemen en wellicht veroordelen. Laten we elkaar de ruimte gunnen, om, ieder op zijn of haar eigen kleine, maar o zo belangrijke wijze God te dienen en, bovenal trouw te zijn, in het geloof aan opdracht die jij ervaart te hebben ontvangen voor jouw leven. Gods opdrachten dragen een belofte in zich mee. Laten we leven door geloofsvertrouwen, vandaag en een open toekomst tegemoet.

Nico, onze dierbare collega, mede namens Benedikte hartelijk gefeliciteerd met die prachtige jubileum van de Sint Jan, 100 jaar dat is waarachtig niet niets! En jij bent vandaag ook nog eens jarig! Mooier kan niet.

Maar 500 jaar Reformatie dat is toch nog iets langer, dan dat deze mooie kerk bestaat. Het begin van het optreden van Luther werd in 2017 'gevierd', of is dat niet het goede woord. We vroegen ons wel af of we het eerder moesten betreuren, omdat er toen, wat Luther niet had gewild, toch een scheur in de kerk is ontstaan die er nog steeds is. Wat echter zo mooi is, en wat wij vandaag in deze oecumenische evensong ook weer beleven mogen, is de prachtige samenwerking en waardering die wat ons betreft de kloof te boven komt, in een gedeeld geloofsvertrouwen. Vandaar als cadeau dit kleine Play Mobil Luthertje met de bijbel in de hand voor op je bureau, Nico, om nog eens aan ons te denken terwijl jij je preken schrijft.

Wij zijn maar gewone, bescheiden, knechten van de Heer. Maar wij waarderen elkaar als heel bijzonder!